

TNS Gallup for Ålesund kommune 011208:

Fremtidens omsorgstjenester: Bolig- og bosituasjon

*I det følgende er bare hovedtrekkene i svarene trukket frem, og detaljert tallsetting er forsøkt unngått. Dette for å gjøre det enklere å se tendenser og hva som bør gjøres av forberedelser og tiltak. *Noe utfyllende informasjon er hentet fra boken "Aldring som provokasjon. Tekster om aldring og samfunn" av Svein Olav Daatland.*

A. Generell bakgrunn

A1: Tydelige knekkpunkt synes å komme frem ved alder 60, og 65, og 75 år:

60 år: *en femtedel av befolkningen er over 60 år.

60 år: omsorgsbehov øker raskere.

65 år: flere begynner å vurdere flytting eller tilpasning til livssituasjonen.

65 år: halvparten orienterer seg i lokalavis om boligmarkedet.

75 år: markert mer helse- og bevegelingsproblemer.

75 år: flere innser at boligen ikke er tilpasset behovet.

75 år: flere er nå fornøyd med boformen, egne tiltak synes utført.

75 år: er gjeldfri, formuen synker markert, men mindre interesse for å flytte.

A2: To tredjedeler venter ikke å få tilstrekkelig hjelp i eget hjem.

A3: En tredjedel har ikke nær familie. *En tredjedel har ikke behov for offentlig hjelp, halvparten bare i kort tid mot slutten av levetiden.

A4: Viktigste grunn til flytting er knyttet til endring i helsesituasjon.

A5: Halvparten vil først henvende seg til kommunen angående bolig ved svekket helsetilstand.

*Flertallet som har langvarig hjelpebehov foretrekker hjelp fra det offentlige fremfor nærstående.

B. Planleggingsfasen

B1: De færreste planlegger økonomisk for endrede boligbehov i alderdom.

B2: Et fåtall synes å tenke over tilrettelegging av sitt bosted for å kunne bo hjemme lengst mulig.

B3: Halvparten velger ikke bolig etter funksjonsdyktighet.

B4: Mange har høy følelsesmessig tilknytning til egen bolig.

B5: Mesteparten av tilpassede boliger ligger i sentrale byområder.

B6: En fjerdedel av boliger som ikke er tilpasset ligger utenom sentrale byområder.

B7: Halvparten, uansett alder, har ingen oppfatning av det private boligmarkedet for tilpassede boliger.

B8: Halvparten har ingen oppfatning av kommunens forskjellige botilbud.

B9: En fjerdedel mener det er et offentlig ansvar å skaffe dem tilrettelagt bolig når behovet melder seg og når privatøkonomien ikke strekker til; flertallet (58%) mener det uansett er et offentlig ansvar å skaffe dem en tilrettelagt bolig.

B10: En fjerdedel vil foretrekke å bo i egen bolig uansett hjelpebehov.

B11: Et mindretall foretar egne tilpasninger i boligen.

C. Flytting

C1: Ved flytting er det størst interesse for å flytte til våre to bysentra.

C2: Flertallet vil ved flytting selge egen bolig og kjøpe tilpasset ny.

C3: Ved litt svekket helse er det størst interesse for å flytte til privat tilrettelagte boliger med fellesarealer.

C4: Ved behov for omfattende hjelp vil de aller fleste foretrekke tilrettelagt bolig med bemanning.

C5: Markert flere som har valgt tilpasset boligform bor i blokk i Moa/Spjelkavik.

D. Krav

D1: Fremtidige boligkriterier er knyttet til praktiske oppgaver og til bevegelighet.

D2: Dagens middelaldrende synes å stille større krav til fremtidig boligform.

D3: Viktigste boligegenskaper er nærhet til servicetilbud, utformingen av boligen, og kjent område.

D4: Krav til tilrettelagt bolig ved svekket helse er særlig: bo på ett plan, har heis, utformet for nedsatt funksjon, kunne leve uavhengig av andres hjelp, selveid bolig, lett å vedlikeholde, nær offentlig kommunikasjon, nær offentlig tjenestetilbud, og i kjent nærmiljø.

D5: Flertallet ønsker å betale ekstra for å få trimrom, svømmebasseng, kafeteria, hobbyrom, boblebad, vinterhage, peisestue. De yngre har flere behov enn eldre.

D6: Ønsket servicetilbud i tilrettelagt bolig er særlig: hjelp til større husarbeid, vaktmestertjenester, hjelp til snømåking/hagearbeid, og til alminnelig husarbeid.

Hvilke synspunkter har Samfunnsgruppen i Pensjonistuniversitetet i Ålesund i denne anledning?

Ålesund kommune fortjener ros for måten de har gått frem på for å klarlegge fremtidige boforhold. Arbeidsoppgavene er godt definert gjennom svarene, men den praktiske gjennomføringen stiller store krav både til kommunal ledelse og befolkningen selv. Og da er økonomiske forhold i første omgang den sentrale brikken i dette puslespillet. Dernest viljen til å endre holdning til inngrodde forestillinger.

Svarene i *gruppe A* (vår klassifisering) forteller om at den viktigste grunnen til at folk vurderer å flytte er knyttet til endring i helsesituasjonen. Det er tydelig skille mellom det som er hovedgrunner etterhvert som man passerer 60 år, og med en avklaring når man er 75 år. Både undersøkelsen og Daatlands tekster forteller i klartekst at de eldre først og fremst vil søke assistanse hos overordnet myndighet når helseproblemene melder seg. De verken forventer eller ønsker seg hjelp av nærstående.

Svarene i *gruppe B* gir klart uttrykk for at et fåtall planlegger økonomisk eller praktisk for å kunne bo hjemme lengst mulig, selv om det er det de helst vil.

Svaret i B9 er bemerkelsesverdig. Hele 58% mener det er et offentlig ansvar å skaffe folk et tilrettelagt bosted. Det er grunn til å spørre om selve begrepet *tilrettelagt bolig* forstås på ulike måter. Riktignok er det forlengst konstatert at folk er blitt vant til å kreve at det skal gjøres noe *for meg*, utført av en annen, og med *trejdemanns penger*. Men at et klart flertall overlater ansvaret for egen alderdom så til de grader til andre, det grenser til uansvarlighet i utgangspunktet, eller skyldes misforståelser. Men det er bare å konstatere – **og så må samfunnet finne en måte å løse denne oppgaven på.**

Spørsmålene i *gruppe C* gjelder holdningen hos den delen av befolkningen som virkelig vil gjøre alvor av å tilpasse boligforholdene til helsemessig behov. Folk vil flytte til sentrale bystrøk, eie selv i privat tilrettelagte boliger med høy kvalitet så lenge hjelpebehovet er håndterlig på egenhånd.

Svarene i *gruppe D* viser tydelig at det stilles stadig høyere krav jo yngre folk er. Et klart utvidet servicebegrep og høy kvalitet på en rekke felt kommer klart frem.